

Zielone Czeki'2022 - laureaci otrzymali wyróżnienie!

W połowie października br. na Stadionie Śląskim w Chorzowie, laureaci konkursu Zielone Czeki'2022 odebrali statuetki i czeki o wartości 10 tys. zł w czterech kategoriach. Oprócz nagród, Kapituła Konkursu postanowiła przyznać pięć wyróżnień. Warto podkreślić, że coroczny konkurs jest organizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach z okazji Dnia Ziemi.

Zielone Czeki'2022 – cztery nagrody główne i pięć wyróżnień

Zielone Czeki to ekologiczna nagroda, przyznawana przez WFOŚiGW w Katowicach z okazji Dnia Ziemi. Konkurs ma wieloletnią historię. Pierwsze Zielone Czeki zostały wręczone aż 28 lat temu, czyli w 1994 roku. Na przestrzeni lat, w gronie laureatów konkursu znalazło się wielu pasjonatów przyrody (tj. naukowcy, nauczyciele, dziennikarze, przedsiębiorcy, gminy, stowarzyszenia). Podczas tegorocznej edycji Konkursu Zielone Czeki'2022 Kapituła Konkursu przyznała cztery nagrody główne, a także pięć wyróżnień w takich kategoriach jak:

- Ekologiczna osobowość roku,
- Gmina przyjazna dla czystego powietrza,
- Inwestycja proekologiczna roku,
- Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej.

Ekologiczną Osobowością Roku została Gabriela Kaczyńska, która wraz ze swoją córką Mają, od prawie 9 lat na antenie Polskiego Radia Katowice prowadzi audycję „EKO RANEK”. Warto podkreślić, że audycja jest realizowana w formie reportażu uczestniczącego. W trakcie „EKO RANKU” prezen-terki poruszają tematy związane z ekologią, ochroną środowiska, a także z naukami przyrodniczymi. W audycji pojawiają się naukowcy, popularyzatorzy nauki, eksperci, a przede wszystkim najmłodszy – dzieci, którzy otrzymują zaproszenie do programu. Co ciekawe, poszczególne odcinki audycji są wykorzystywane w szkołach i przedszkolach jako materiały dydaktyczne. Pani Gabriela Kaczyńska jest związana z Programem 1 i Programem 3 Polskiego Radia, inicjuje wiele akcji oraz kampanii społecznych, poświęconych ochronie przyrody i propagowaniu zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży. Wyróżnienie w kategorii Ekologiczna osobowość roku otrzymali: Tomasz Beczała i Marcin Podsiadło.

- Wraz ze statuetką laureaci otrzymują nagrodę pieniężną w wysokości 10 tys. zł. Ale nie te środki finansowe są w tym wszystkim najważniejsze. Najważniejsze jest to, że w ten sposób doceniamy nagrodzonych za ich działania na rzecz ochrony środowiska – podkreśla Tomasz Bednarek, prezes WFOŚiGW w Katowicach.

Gmina przyjazna dla czystego powietrza

Podczas tegorocznej edycji Zielony Czeków w kategorii Gmina przyjazna dla czystego powietrza nagroda powędrowała do gminy Goczałkowice-Zdrój. Została ona doceniona za wielowątkowe działanie w zakresie walki o czyste powietrze, a przede wszystkim za realizację Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Okazuje się, że w 2021 roku w gminie wymieniono 135 nieefektywnych źródeł ciepła na te, bardziej przyjazne naturalnemu środowisku. Na przestrzeni ostatnich lat Goczałkowice-Zdrój dokonało wiele inwestycji, związanych z ochroną środowiska. Dobrym przykładem jest rewitalizacja Parku Zdrojowego, a także sąsiadującego z nim budynku starego dworca. To właśnie przy nim wybudowano centrum przesiadkowe wraz ze stacją wypożyczania rowerów. Warto podkreślić, że w Gminie prowadzony jest punkt konsultacyjno-informacyjny Programu Czyste Powietrze. Dodatkowo Gmina dla mieszkańców ogrzewających swoje domy wyłącznie ekologicznym źródłem ciepła, wprowadziła obniżoną stawkę podatkową. Na terenie gminy prowadzone są kontrole palenisk domowych za pomocą drona. Nie można zapominać, że Goczałkowice-Zdrój zajęły 11 miejsce w rocznym rankingu gmin w Programie Czyste Powietrze. W kategorii Gmina przyjazna dla czystego powietrza wyróżnienie otrzymały gminy Ślemień i Mszana.

Inwestycja proekologiczna roku

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej – Gliwice Sp. z o.o. otrzymało nagrodę w kategorii Inwestycja proekologiczna roku za realizację zadania „Budowa III Etapu Instalacji Odsiarczania Spalin i I Etapu Instalacji Odazotowania Spalin dla kotłowni WR-25 w PEC Gliwice”. Nowatorska instalacja oczyszczania spalin sprawia, że do atmosfery przedostaje się zdecydowanie mniej zanieczyszczeń gazowych. Dodatkowo standardy emisyjne jakie spełnia kotłownia osiągają wyśrubowane normy emisyjne ustanowione dla Polski przez Komisję Europejską. Dodatkowo, realizacja opisywanej inwestycji - kotłownia WR-25, po okresie derogacji cieplowniczej od 1 stycznia 2023 roku będzie spełniała standardy określone na podstawie konkluzji BAT. Całkowity koszt budowy inwestycji to niemal 52 mln zł, z czego 27 mln – stanowi dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach. W kategorii Inwestycja proekologiczna roku wyróżnienie otrzymała Gmina Kalety.

Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej

Zielony Czek' 2022 w kategorii Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej otrzymało Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”. Kapituła przyznała nagrodę za aktywną działalność stowarzyszenia na rzecz poprawy jakości powietrza. Warto podkreślić, że Stowarzyszenie głównie działa na rzecz czystego powietrza w Pszczynie i nie tylko. W roku 2021 „Nie Dokarmiaj Smoga” przeprowadziło intensywną kampanię informacyjną, która dotyczyła treści uchwały antysmogowej, jak i możliwości uzyskania dofinansowania do wymiany źródeł ciepła, z uwzględnieniem wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie. Stowarzyszenie jest również znane z kampanii informacyjno-edukacyjnej „Wymień piec! Nie zwlekaj! Czas ucieka!”. Działacze Stowarzyszenia opracowali stronę internetową niedokarmiajsmoga.pl, ponadto spotykają się z mieszkańcami, biorą czynny udział w konferencjach, debatach, a także pracują z dziećmi i młodzieżą, organizują koncerty, happeningi i proekologiczne wydarzenia, jak na przykład Dzień Czystego Powietrza, który został połączony z inauguracją kampanii Polskiego Alarmu Smogowego „Zobacz czym oddychasz. Zmień to”. W kategorii Programy i akcje na rzecz ochrony przyrody oraz edukacji ekologicznej, Kapituła konkursu nie przyznała wyróżnień.

Jak pozyskać finansowanie z programów rządowych i wojewódzkich na wymianę pieca?

Ślązacy, którzy pragną zawalczyć o własne zdrowie i środowisko naturalne, decydują się na wymianę starego pieca, na bardziej ekologiczne rozwiązanie. Oczywiście, taka wymiana wiąże się ze sporym kosztem. Dlatego, wielu z nich stara się o dofinansowanie z programów rządowych lub wojewódzkich na wymianę pieca. O jakich programach mowa? Szczegóły poniżej.

Dlaczego warto wymienić piec?

Powodów jest mnóstwo, ale oczywiście najważniejszym z nich jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, które przedostają się do atmosfery poprzez piec w danym, gospodarstwie domowym. Niestety, wiele Ślązaków nie zdaje sobie z tego sprawy. Aby ogrzać swoje cztery kąty, często palą czym popadnie (np. plastik, lakierowane meble, tworzywa sztuczne, tektura, papier). Warto mieć na uwadze, że tego rodzaju odpady są znikomym źródłem ciepła, a dodatkowo są niebezpieczne dla zdrowia lokatorów, a także sąsiadów, mieszkańców danego osiedla, a nawet całego miasta!

Zatem czym najlepiej palić? A no, wysokoenergetycznymi materiałami. Owszem są droższe, ale też bardziej ekonomiczne. W praktyce oznacza to, że dają więcej ciepła, niż zwykłe śmieci. Materiały to jedno, równie ważny jest piec.

Obowiązkowa wymiana pieców

Zgadza się, mówi o tym zapis § 8 uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 roku, tj. uchwały anty-smogowej, która obliuguje Ślązaków do wymiany szkodliwych, starych kotłów na rozwiązania bardziej przyjazne naturalnemu środowisku:

- od 1 stycznia 2022 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej,
- od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
- od 1 stycznia 2026 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji,
- od 1 stycznia 2028 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Co ciekawe, Ślązacy do końca ubiegłego roku (tzn. 31 grudnia 2021 roku) byli zobowiązani do wymiany „starych kopciuchów”. Ekologicznie zamienniki dają wiele korzyści. Dobrym przykładem są kotły pelletowe, które nie są szkodliwe ani dla zdrowia lokatorów, ani naturalnego środowiska. Kotły pelletowe są opalane biomasą (tzn. paliwo w formie granulatu) i generują zdecydowanie mniej popiołu, niż „stare kopciuchy”. Kotle pelletowym wtórują pompy ciepła. Nie generują one spalin, popiołu, czy innych zanie-

czyszczeń. Co za tym idzie, oba rozwiązana są przyjazne wobec naturalnego środowiska.

Program „Czyste Powietrze” – co warto o nim wiedzieć?

Głównym celem programu „Czyste Powietrze” jest zminimalizowanie bądź uniknięcie emisji pyłów, jak i innych zanieczyszczeń przedostających się do atmosfery z domów jednorodzinnych. Zatem „Czyste Powietrze” w dużej mierze skupia uwagę na wymianie starych pieców, kotłów na paliwo stałe, jak i termomodernizacji budynków jednorodzinnych, by jak najlepiej zarządzać energią. Program pozytywnie wpływa na środowisko naturalne, a także obniża koszty gospodarstwa domowego. Warto podkreślić, że program jest realizowany na terenie całego kraju nad Wisłą, przez szesnaście Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Kto może otrzymać dotację?

Beneficjentami Programu „Czyste Powietrze” mogą zostać osoby fizyczne, które są właścicielami lub współwłaścicielami domów jednorodzinnych czy wydzielonych lokali mieszkalnych. Środki, które otrzymają w ramach Programu mogą przeznaczyć na: wymianę, zakup lub montaż źródła ciepła, instalację centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła, mikroinstalację fotowoltaiczną, ocieplenie przegród budowlanych, stolarkę drzwiową i okienną, a także audyt energetyczny i dokumentację projektową.

Ekodoradca – w czym może pomóc?

Mieszkańcy Bytomia, którzy planują wymienić piece węglowe na bardziej ekologiczne rozwiązanie, czy też planują termomodernizację budynku, ale kompletnie nie wiedzą od czego zacząć mogą skorzystać z pomocy, jak i konsultacji Ekodoradcy. Bytomianie mogą skorzystać z jego usług w każdy poniedziałek w godzinach od 7:30 do 17:30, a także od wtorku do piątku w godzinach od 7:30 do 15:00 w Urzędzie Miejskich w Bytomiu przy ulicy Parkowej 2, w pokoju 110a (parter) lub pod numerem telefonu: 32 786 81 39, tel. kom.: 572 326 471, e-mail: ekodoradca@um.bytom.pl. Warto podkreślić, że stanowisko Ekodoradcy (tj. Gminnego Koordynatora ds. Energii i Klimatu) zostało stworzone na mocy projektu „Śląskie. Przywracamy błękit”.

Jak możesz zadbać o środowisko naturalne?

Dobre pytanie. Nie da się ukryć, że to właśnie człowiek ma ogromny wpływ na wygląd środowiska naturalnego, które otacza go każdego dnia. Na całe szczęście coraz więcej Ślązaków zadaje sobie pytanie, jak może o nie odpowiednio zadbać? Cóż, zmiany nie muszą być duże, gwałtowne. Wystarczy zmienić kilka czynników w codziennym funkcjonowaniu, a gdy będzie to robiło więcej osób, wówczas Matka Natura złapie na chwilę oddech. Naturalnie nasuwa się pytanie, od czego mogą zacząć Ślązacy? Dobre pytanie.

Segregowanie śmieci ma znaczenie!

Zgadza się i to ogromne! Właściwa segregacja śmieci nie tylko zmniejsza liczbę wysypisk śmieci, ale również ogranicza negatywny wpływ takich miejsc, które bezpośrednio wpływają na naturalne środowisko. Oczywiście, poprzez właściwą segregację śmieci (m.in. plastik, szkło, papier) wiele produktów otrzymuje drugie życie. Dodatkowo energia oraz woda, która jest niezbędna do wytworzenia kolejnych surowców jest ograniczana. Osoby, które mają problem z właściwą segregacją nie powinny się poddawać. Kontenery zwykle posiadają opis produktów, które powinny się w nim znaleźć.

Mniej samochodów? Mniej smogu!

Osoby, które każdego dnia dojeżdżają do pracy własnym samochodem i jednocześnie pragną zatroszczyć się o środowisko naturalne, powinny przesiąść się z samochodu do transportu publicznego jak tramwaje, autobusy, a nawet pociągi. Nie da się ukryć, że śląska infrastruktura drogowa rozbudowała się na tyle, że autobusy mają osobny pas jazdy, a pociągi czy tramwaje mają swoje tory i nie stoją w korkach. Dodatkowo kierowcy mogą sporo zaoszczędzić. Nie od dziś wiadomo, że benzyna kosztuje, a ceny biletów są atrakcyjne. Im więcej osób zamieni samochód na transport publiczny, tym lepiej! Warto pamiętać, że mniejsza ilość samochodów na drogach przełoży się na lepszą jakość powietrza.

Wielorazowe butelki – warto?

Oczywiście, że warto! Ślązacy, którzy pragną zadbać o naturalne środowisko, powinni ograniczyć kupowanie napojów w butelkach z politereftalanu etylenu, czyli butelek PET. Powód? Są bardziej szkodli-

we dla środowiska. Okazuje się, że każdego roku produkuje się blisko 310 milionów ton tworzywa na butelki. Dlaczego to złe wieści? Cóż, plastik jest pozyskiwany z ropy naftowej. Co gorsza, podczas jego produkcji do atmosfery przedostaje się dwutlenek węgla. Jak na ironię, do stworzenia jednej, litrowej butelki potrzeba dwóch litrów wody ora 250 mililitrów ropy. Co za tym idzie, aby wypić 1 litr wody z butelki, producenci zużywają dwa razy więcej wody na jej wyprodukowanie. Naturalnie nasuwa się pytanie, jaką wielorazową butelkę wybrać? To już indywidualna decyzja. Oczywiście w całym zestawieniu najlepiej wypada szklana, ponieważ można ją nieustannie recyklingować.

Oszczędzając prąd i wodę...

Ślązacy, którzy zdecydują się oszczędzać prąd i wodę w swoich domach, nie tylko obniżą swoje rachunki, ale również bezpośrednio wpłyną na naturalne środowisko. Okazuje się, że w kraju nad Wisłą 80% prądu powstaje w wyniku spalania węgla. Przy obecnych cenach to czysty obłęd! Zatem, co można zrobić, aby ograniczyć prąd? W pierwszej kolejności warto wymienić żarówki na ich energooszczędne wersje. Z pewnością wyłączenie z prądu urządzeń, które nie są często używane to też dobre rozwiązanie. Oczywiście, prąd można oszczędzać poprzez montaż listew zasilających, utrzymywanie stałej temperatury w domach, a także wyłączenie światła w pomieszczeniu, które się opuszcza.

No dobrze, a jak zaoszczędzić wodę? To proste! Długie kąpiele należy zastąpić szybkimi prysznicami, a podczas mycia zębów i naczyn należy zawsze zakręcać wodę! Z pralki, zmywarki należy korzystać wtedy, kiedy będą one pełne. Właściciele domów jednorodzinnych powinni rozważyć montaż zbiornika na deszczówkę. Im więcej osób postanowi żyć w zgodzie z naturą, środowisko naturalne szybciej odczuje pozytywne zmiany.